

Páratlan a pályán

Az AMEGA beszélgetőpartnere:

Dr. Strausz János

egyetemi magántanár

az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézet

főigazgató főorvosa

Strausz János 1974-ben a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen, 1998-ban pedig a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem egészségügyi menedzser szakán szerzett diplomát. 1978-tól a SOTE I. Kórbonctani és Kísérleti Rákkutató Intézetében tanársegédként, 1981-től az Országos Korányi Tbc és Pulmonológiai Intézetben segédorvosként, 1991-től osztályvezető főorvosként dolgozik. 1998-tól orvosigazgató és osztályvezető főorvos a Pest Megyei Tüdőgyógyintézetben. 2005. január 1-jétől a Korányi főigazgató főorvosa. Szakvizsgái: kórbonctan (1977), pulmonológia (1981), klinikai onkológia (1994), klinikai farmakológia (2004), pulmonológiai rehabilitáció (2008). Kandidátusi értekezését 1984-ben, MTA doktori disszertációját 1991-ben védte meg. Címzetes egyetemi docens (1990), habilitáció (1995), egyetemi magántanár (1996), tanszékvezető egyetemi tanár (2000–2001). Több külföldi és hazai tudományos társaság, valamint szakmai folyóiratok szerkesztőbizottságának tagja. Könyvek, könyvfejezetek és cikkek állandó szerzője. Kitüntetései: Kassay Dezső-emlékérem (1998), Korányi Frigyes-emlékérem (2000), Orvosi Hetilap Markusovszky-díj (2002). A tüdőgyógyászat, ezen belül a bronchológia terén végzett szakmai, tudományos munkássága, valamint vezetői tevékenysége elismeréseként a Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjének polgári tagozata (2010).

– **Professzor Úr, Ön szerint mitől jó egy munkahelyi vezető?**

– Biztosan nem attól, hogy népszerű, de azért nem baj, ha kedvelik. Egy munkahelyi vezetőnek egy sor olyan döntést kell hoznia, amely biztosan sért érdekeket. Attól jó egy munkahelyi vezető, ha azt csinálja, – és el tudja fogadtatni a munkatársaival is azt – ami az intézet érdekében, az intézet előrehaladásáért történik.

– **Minek tudható be, hogy ismét Ön lett a Korányi igazgatója?**

– Ez nagyon nehéz és összetett kérdés. Az az igazság, hogy ha egy olyan bizottság elé került volna a pályázatom, amely engem nem ismer és csak a papírokat, a pályázók életrajzát, bizonyítványait és a teljesítményeit igazoló dokumentumokat hasonlítja össze, akkor nekem mindenképpen nyernem kellett volna. Azt is tudom, hogy a mai világunkban egy ilyen kinevezés politikai kérdés is. Nyilván értékelték a szakmai tevékenységemet, az ellen nem sok kifogás lehetett, és nyilván mindenki lobbizott is az állásért, mert ez is szükséges.

Tudom, hogy nem szabad túlértékelnem, de nagyon jó érzés volt, hogy az intézet dolgozóinak túlnyomó többsége értem izgult. Ezt azért nem értékelem túl, mert nyilvánvaló, hogy egy új igazgató rengeteg bizonytalanságot is hozott volna az itt dolgozó több mint ötszáz embernek. Én legalább csak a már megszokott rigolyáimmal terhelem őket... Korábban ennyire egységes intézeti hangulatot még nem éreztem, és ezért hálás vagyok a kiíróknak. Nem vagyok hálás azért, mert hat éven belül már harmadszor kellett megpályáznom ezt a állást: először 2005-ben, aztán lejárt az 5 év, és megint pályázhattam, és aztán most menetközben ismét el lehetett indulni. Ez a mostani kiírás arról is szólt, hogy egy politikai hatalomnak akkor legitimek az akármilyen szintű vezetői, ha tőlük kapják a kinevezésüket. Ebben a kiírásban ez is benne volt.

Még egyszer hangsúlyozom, hogy ez nagyon összetett a kérdés. Mindenesetre most már nem foglalkozom azzal, hogy minek köszönhető a kinevezésem. Úgy érzem, hogy megérdemeltem, és úgy tűnik, hogy ezt mások is így gondolták.

– **Az igazgatói pályázat kapcsán történt-e bármiféle karaktergyilkosság?**

– Sokan konkrét tájékoztatást kaptak a pályázat kapcsán történt eseményről, amely a ma-

gyar tüdőgyógyászat történetében példa nélkül áll. Mindenki magában megítéli a történeteket. Ilyen szintű erkölcsi, etikai lealacsonyodással ritkán lehet találkozni, ezért felkészületlenül is ért. Először nem is tudtam, hogyan kellene reagálni. Később úgy gondoltam, hogy a nyilvánosság az egyetlen lehetséges ellenszer. Bízom és bízok a tüdőgyógyászok erkölcsi/etikai értékrendszerében. Amit igazán sajnálok, hogy egyáltalán szereplőjévé váltam egy olyan ügynek, amely méltatlan a magyar tüdőgyógyászathoz. Maga a szándék/cselekedet emberileg, etikailag, szakmailag és morálisan egyaránt elfogadhatatlan. A Semmelweis Egyetem rektorának bocsánatkérő levele után a történetet lezártam.

– **Mi az a hiba, amit a leginkább megbocsát másoknak?**

– Az őszinte tévedéseket.

– **Érzékelhető-e bármilyen megosztottság a magyar tüdőgyógyászaton belül?**

– Az orvostársadalmon belül az ellentétek nem csak a tüdőgyógyászatra jellemzőek, és nem hiszem, hogy ezt megosztottságnak kell hívni: ezek nagyrészt személyes ellentétek. A pulmonológián belül az alapvető szakmai, stratégiai célokban biztosan nincsen megosztottság. Kis szakma a miénk, kevesen vagyunk, a választott és a kinevezett vezetők szinte ugyanazok a személyek, így megosztottságot magam nem érzek. Személyi ellentétek természetesen voltak és lesznek is.

– **Miért rivalizál egymással a Korányi és a Tüdőklinika?**

– Ez nagyon jó kérdés, de sajnos nem tudok egyértelmű választ adni. Az ellenségeskedés biztosan nem jó. Magyar Pál professzorral rengeteget dolgoztam együtt, hiszen a Tüdőgyógyász Társaságban az elnöksége idején 8 éven át mellette voltam főtitkár. Egyszer egy ERS kongresszuson, Firenzében meghívták őt az elnöki

fogadásra, ahová engem is magával vitt. Egy gyönyörű kertben iszogattunk, mikor Magyar Pál azt mondta, hogy „János, én félttem veled együtt dolgozni, de jól megy a dolog”. Erre én azt feleltem, hogy „Pali, én is félttem veled együtt dolgozni, de semmi gond nincs”.

Kell a szakmai rivalizálás, mert az előre visz. Ha tudom, hogy egy másik helyen milyen újfajta eszközt, módszert, eljárást vezetnek be, mit csinálnak jobban, az minket is felfelé húz. A rivalizálás az kell, de az ellenségeskedés teljesen felesleges és érthetetlen.

– **Mi volt a legjobb tanács, amit valaha kapott?**

– Nem tudom, hogy mondta valaki, vagy olvastam valahol, de megmaradt bennem: add mindig önmagadat. Nincsenek színészi hajlamaim, nem is tudok mást csinálni: magadat kell adni őszintén, minden helyzetben. Persze lehet, hogy ez akutan nem válik be, de szubakutan már igen, krónikusan meg garantáltan.

Én kórboncnokként kezdtem, de mindig is klinikus akartam lenni, és amikor pályaválasztás előtt álltam a kórbonctan szakvizsga után, kaptam egy jó tanácsot. Eljöttem Hutás Imre professzor úrhoz, hogy segítsen nekem abban, hogy bekerülhessek az Onkológiai Intézetbe, mert én a rákkal szerettem volna foglalkozni. Mire ő azt mondta: „Gyere pulmonológusnak, itt legalább csak egyféle rák van”. Így lettem pulmonológus, de ezt azóta sem bántam meg, és ez az egyik jó tanács, ami meghatározta a szakmai sorsomat.

– **Professzor Úr, a pályafutása elmúlt 30 évét nézve tagadhatatlan, hogy sikert sikerre halmoz. Mi a sikereinek a titka?**

– Nincs kész válaszom mindenre. Ha van egy olyan cél, amiért érdemes odatenni magamat, azt megcsinálom és ez eddig legtöbbször sikerült. Ré-

gbben, amikor még a karrierépítés szakaszában voltam, volt egy olyan filozófiám, hogy az van meg, amit magad megcsinálsz. De ez a véleményem már régóta megváltozott. Ma már csak az sikerülhet, amit a körülötted lévő csapattal meg tudsz valósítani. Egy olyan csapat, aki elfogad, akivel tudsz mindenről beszélni, mindenről vitatkozni, és el tudod fogadtatni velük azokat a célokat, amiket aztán együtt meg fogtok megvalósítani. Hogy ebből mi van meg bennem, nem tudom pontosan meghatározni. Nyilván sok minden jó és sok minden kevésbé jó, de az eredője azért pozitív. Soha nem vagyok elégedett, rengeteg tervem van még...

– **Milyen tervei vannak a következő 5 évre?**

– Ha a Korányiban gondolkodom, akkor a szakmai színvonal további emelése az alapvető célkitűzésem. Minden szinten a fiatalokat bemozgatni, idehívni őket, a szakmát igényesen megtanítani nekik. Meg kell mutatni, hogy mik azok a pontok, amiket teljesíteni kell, ha előbbre akarnak jutni. Szakmailag ez a legfontosabb.

A magánéletemben a terveim között három fontos dolog van, a sorrendiség nem számít: a sport, az utazás és a fotózás; ezek szorosan összefüggenek egymással.

– **Hogyan lehet manapság ambíciózus, igényes fiatalokat a tüdőgyógyász pályára csábítani?**

– Vannak ilyen kollégák. Körülbelül 3-4 éve volt a mélypont, amikor a Korányiba nem jöttek fiatalok, eltűnt egy teljes generáció. Mindent megpróbáltunk, Korányi-ösztöndíjat írtunk ki az akkori rezidens rendszerhez igazodva. Akkor központilag fizették a rezidenseket, és mi ehhez – tanulmányi szerződés aláírása esetén – még hozzátettünk egy összeget. Ez sem vált be. Aztán hirtelen megjelent 4-5 fiatal, akik „harapnak”, akikkel jó dolgozni, akik értelmesek, akik

nem úgy jöttek, hogy „ha nincs más-hol hely, akkor tüdőgyógyász leszek”.

Azt tartom az egyik legnagyobb sikernek, hogy a Korányiban van 4-5 olyan fiatal orvos, aki továbbviszi a szakmát, és az utánunk jövő korosztályokban is van olyan, akinek át lehet adni a stafétabotot. A Korányiban a káderutánpótlás miatt most nyugodt vagyok, és ez nagyon jó érzés.

– Ismerve az aktuális hazai problémákat – elég csak a rezidensek letétbe helyezett felmondóleveleire utalni – adódik a kérdés, hogy a közeljövőben hogyan próbálja a Korányi ezeket a tehetséges fiatalokat megtartani?

– Biztos, hogy nem a korányis fizetés fogja őket itt tartani, erre ők sem számítanak. A jelenlegi gazdasági körülmények között ez nem reális elvárás. Meggyőződésem szerint, ha ez a fizetési rendszer marad, akkor különböző külsős megbízások, pl. klinikai gyógyszervizsgálatok vagy előadás felkérések révén extra jövedelmeket tudunk biztosítani, és ez már kellő megtartó erővel bírhat.

Van két nemzetközileg is jegyzett kutató osztályunk. A betegeket a kivizsgálástól a műtétig, a különböző terápiás beavatkozásokon keresztül a hospice-ig végig tudjuk kísélni. Az orvosi munka a Korányiban nem diszpécser szerepet jelent, az orvos aktívan részt vesz a folyamatokban és ez adja a szakmai élvezetet. Tehát aki akar, az biopsziát csinál, aki akar, az asztma funkcionális diagnosztikát csinál – azt hiszem, hogy ez a varázsa a Korányinak. Létezik korányis szellem, ma is jó itt dolgozni.

– Mit tenne másképp, ha újra pályakezdő lehetne?

– Ezen már én is sokszor gondolkodtam és talán meglepően fog hangzani: szakmai döntéseim többségét megismételném, szinte semmit nem tennék másképpen. Persze mindig az adott pillanatban, az adott

korszaknak megfelelően kell dönteni, az éppen adódó lehetőségek közül lehet válogatni. De végiggondolva a korábbi döntéseimet, többségük ma is vállalható.

– Kit tart a legnagyobb magyar történelmi személyiségnek?

– zéchenyi Istvánt. Írásait ismerem. Rendkívül művelt volt, kitűzött és megvalósított céljai az országot biztosan előre vitték. Ezekért mindent megtett, akár a saját érdekeit is felülírva. Nem csak leírta, hogy mit kellene tenni, hanem a gyakorlatban is megvalósította azokat. Többségük a mai napig fennmaradt, maradandót alkotott.

– Ön szerint milyen lesz Magyarország 20 év múlva?

– Az az álmom, hogy Magyarország egy olyan független, önálló ország lesz, amelyik szervesen integrálódik az Európai Unióba. Az a legfontosabb, hogy független, szuverén, önálló, de európai értékeket felvállaló országgént integrálódjunk Európához. De hogy ebből mi fog megvalósulni, azt most nagyon nehéz megjósolni. Küzdünk és küszködünk, és mivel magyarok vagyunk: széthúzunk. Ez nagyon nem jó.

Biztosan vannak olyan általános értékek, feladatok és célok, amelyeknél teljesen mindegy, hogy Magyarország jobb vagy bal felén él az ember, ezek ugyanazok, mert általános értékek. Ezeket felülírni napi hatalmi érdekek, mindenféle másodlagos célok miatt elfogadhatatlan.

– Az előbbi kérdéshez hasonló időtávot nem merünk említeni, de Ön szerint milyen lesz a magyar egészségügy 10 év múlva?

– Amióta rálátásom van az egészségügyre, azóta én reformban dolgozom... Már a „reform” szótól is kiver a hideg veríték. Azt gondolom, hogy abból a kevés pénzből, amit ez a kis ország megtermel és amennyit ebből az egészségügyre szán, ennél sokkal

jobb egészségügyet lehetne működtetni. Nem értem, nem tudom, fel sem tudom fogni, hogy egyetlen politikai rezsim sem vállalta azt, hogy a „szocialista” egészségügyet alapvetően átalakítsa.

– Ön szerint mi lenne ehhez a legszükségesebb?

– Egyértelműen politikai döntés.

– A kórházak számának jelentős csökkentésére gondol?

– Azt pontosan ki lehetne számolni, hogy hány kórházra van szükség az országban, de az biztos, hogy nem 160-ra. Központosított, jól felszerelt, jól működtethető kórházak kellene, és nem egy csomó szétszórt kis kórház. Az ellenérdekeket persze én is értem. Ha polgármester lennék egy kisvárosban, ahol a kórház az egyetlen munkalehetőség, beleértve az orvost, az ápolónőt, a portást, az éjjeliőrt és mindenkit, akkor nekem ott, ahol megválasztottak polgármesternek, nem lehetne más dolgom, mint hogy küzdjek a munkahelyért. Ezt a helyzetet csak felsőbb politikai döntéssel lehet megoldani, és ezt minél előbb meg kellene hozni.

– Fókuszáljunk kicsit jobban. Ön szerint milyen lesz a magyar tüdőgyógyászat 5 év múlva, ha minden optimálisan alakul?

– Egészen biztosan szűkülni fog a jelenlegi paletta, csökkenni fog az ágyszám. Sokkal inkább át kellene helyezni a hangsúlyt a szakrendelésekre, és akkor kevesebb fekvőbeteg ágy kell. Szét kellene választani – a mi szakmánkban hatványozottan – a szociális és a krónikus ellátást az aktív ellátástól.

A „tüdőgondozó” szót elfelejténém, és kicserélném „tüdőgyógyászati szakrendelésre”. Nem biztos, hogy minden kistérségbe kellene szakrendelést telepíteni. Ez egy kis ország, és ha valaki be tud menni a megyeszékhelyre egy komolyabb bevásárlás miatt, akkor egészen biztosan

be tud menni akkor is, ha szakorvosi ellátásra lesz szüksége.

Egyáltalán nem biztos, hogy a magyar egészségügy jövőjét a kórházak száma és az ágyszám fogja meghatározni, hanem sokkal inkább a lakosság egészségtudata, ami nálunk kritikán aluli.

– Hol élne legszívesebben a világban, ha szabadon választhatna?

– Én itthon maradok. Itt életem mostanáig, itt van a családom, itt vannak a gyerekeim. Magyarországon élni kalandos és élvezetes. Ezzel együtt is független, szabad ember vagyok választási lehetőségekkel. Talán még külföldön is elkelnék. Egzisztenciális, anyagi motivációim pedig nincsenek.

– Ki a kedvenc mesehőse?

– Több is van. Nagyon szeretem kis Mukk történetét, akinek varázsszerei voltak és azokat hasznosan, kedvesen, értelmesen tudta használni. Gyerekkorom óta megfogott és fogva tart a világszép nádszál kisasszony.

– Melyik könyvet olvasta utoljára?

– Ilyen szempontból eléggé technokrata vagyok, imádom az új kütyüket. Az iPad-emen négy-ötszáz könyv van, és ezeket olvasgatom Kosztolányitól Márain keresztül Rejtő Jenővel bezárólag. A választás függ az aktuális hangulatomtól, vagy attól, hogy éppen repülön vagy a kertemben ülve veszem kezembe a „könyvet”. A Bűn és bűnhődéssel próbáltam ki, hogy képes vagyok-e képernyőn olvasni. Azt mondtam, hogy ha ezen a könyvön átrágom magam (sokadszor) az iPad-en, akkor az eszközt tudom használni könyvek olvasására. Sikerült.

– Mire a legbüszkébb az elmúlt 40 évből?

– Természetesen a négy fiamra és a három unokámra.

A szakmai sikeresség az egy folyamat. A mai napig messze a legjobb szakmai (és emberi) érzés, amikor segíteni tudok egy betegen. Az, hogy melyik a *legzajosabb* siker, az megint

más kérdés. Tavaly jelent meg a PIROS ERS könyvek sorozatban az általam és egy Dél-Afrikában dolgozó svájci kolléga által szerkesztett könyv az intervenció pulmonológiáról. Ez most az aktuális szakmai büszkeségem. A könyv tíz éve megjelent első kiadását is én szerkeszthettem egyedül, most társszerkesztőként jegyzem. A tudományos életben a nemzetközi eredmények (is) nagyon fontosak.

Büszke vagyok az idén megjelent fotóalbumomra.

Büszke vagyok arra, hogy 42 nappal a 60. születésnapom előtt lefutottam a maratont.

– Az oklevelek, díjak és kitüntetések milyen érzéssel töltik el?

– Mindegyikből van elegendő. Mindig jó kapni egy ilyet, de sose számítottam rá, soha nem befolyásolta az értékrendemet. Egy csokor virágnak is nagyon tudok örülni. ■